DOMSTOLENS DOM

5. maj 1998 *

I sag C-391/96 P,

Compagnie Continentale (France) SA, Levallois-Perret, Frankrig, ved advokat Patrick Chabrier, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 24. september 1996 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Tredje Afdeling) i sag T-494/93, Compagnie Continentale mod Kommissionen (Sml. II, s. 1157), hvori der er nedlagt påstand om ophævelse af dommen,

den anden part i appelsagen:

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Marie-José Jonczy og Nicholas Khan, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G. C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (refererende dommer) og R. Schintgen samt dommerne G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, L. Sevón og K. M. Ioannou,

generaladvokat: A. La Pergola
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Compagnie Continentale (France) SA og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 8. oktober 1997,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. december 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 4. december 1996 har Compagnie Continentale (France) SA (herefter »appellanten«) i medfør af artikel 49 i EF-statutten for Domstolen iværksat appel af dom afsagt den 24. september 1996 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans i sag T-494/93, Compagnie Continentale mod Kommissionen (Sml. II, s. 1157, herefter »dommen« eller »den appellerede dom«), hvorved Retten afviste sagen, for så vidt angik påstanden om annullation af Kommissionens beslutning af 1. april 1993 rettet til Vnesheconombank.

De relevante retsforskrifter

2 Rådet vedtog den 16. december 1991 afgørelse 91/658/EØF om ydelse af et mellemfristet lån til Sovjetunionen og dens republikker (EFT L 362, s. 89).

3 I afgørelsens artikel 1, stk. 1, bestemmes følgende:

»Fællesskabet yder Sovjetunionen og dens republikker et mellemfristet lån på 1 250 mio. ECU i hovedstol i tre successive rater med en løbetid på højst tre år til import af landbrugsprodukter og levnedsmidler samt lægemiddelforsyninger ...«

4 Med henblik herpå bestemmes følgende i artikel 2 i afgørelse 91/658:

»... Kommissionen [bemyndiges] til på Fællesskabets vegne at låne de nødvendige midler, som stilles til rådighed for Sovjetunionen og dens republikker i form af et lån.«

5 Artikel 3 har følgende ordlyd:

»Det i artikel 2 nævnte lån forvaltes af Kommissionen.«

6 Endvidere fremgår følgende af artikel 4:

»1. Kommissionen bemyndiges til i samråd med myndighederne i Sovjetunionen og dens republikker ... at fastlægge de økonomiske og finansielle betingelser i forbindelse med långivningen samt reglerne for overdragelsen af midlerne og om de nødvendige garantier for lånets tilbagebetaling.

...

3. Importen af varerne, som finansieres ved hjælp af lånet, sker til verdensmarkedspriserne. Der skal sikres fri konkurrence ved indkøb og levering af varerne, som skal opfylde de internationalt anerkendte kvalitetsnormer.«

7 Den 9. juli 1992 vedtog Kommissionen forordning (EØF) nr. 1897/92 om gennemførelsesbestemmelser for mellemfristet lån til Sovjetunionen og dens republikker, som fastsat ved afgørelse 91/658 (EFT L 191, s. 22).

8 I forordningens artikel 2 bestemmes følgende:

»Lånene ydes på grundlag af aftaler, der indgås mellem republikkerne og Kommissionen, og som skal omfatte kravene i artikel 3 til 7 som betingelse for, at lånene kan komme til udbetaling.«

9 Artikel 4 i forordning nr. 1897/92 har følgende ordlyd:

»1. Lånene anvendes kun til finansiering af indkøb og levering i henhold til kontrakter, som er blevet anerkendt af Kommissionen som værende i overensstemmelse med afgørelse 91/658/EØF og med bestemmelserne i de aftaler, der omhandles i artikel 2.

2. Kontrakterne forelægges Kommissionen til anerkendelse af republikkerne eller de af dem udpegede finansielle institutioner.«

10 I artikel 5 opstilles betingelserne for anerkendelse i henhold til artikel 4. Blandt disse betingelser er de følgende to punkter:

»1) Kontrakten skal være indgået efter en procedure, der sikrer fri konkurrence ...

2) Kontrakten skal være indgået på de gunstigste vilkår for så vidt angår den pris, der normalt opnås på de internationale markeder.«

11 Den 9. december 1992 undertegnede Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, Den Russiske Føderation, som indtrådt i USSR's retsstilling, og Den Russiske Føderations finansielle institution, Vnesheconombank (herefter »VEB«), i overensstemmelse med forordning nr. 1897/92 et »Memorandum of Understanding« (herefter »rammeaftalen«), som skulle danne grundlag for Det Europæiske Fællesskabs ydelse af det i afgørelse 91/658 omhandlede lån til Den Russiske Føderation. Det bestemtes heri, at Fællesskabet som långiver skulle yde VEB som låntager et mellemfristet lån på 349 mio. ECU i hovedstol med en løbetid på højst tre år med Den Russiske Føderation som garant.

12 I rammeaftalens punkt 6 bestemmes følgende:

»Låneprovenuet, eksklusive de af EØF afholdte gebyrer og omkostninger, udbetales til låntager og anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne i låneaftalen udelukkende til dækning af uigenkaldelige remburser, som låntager i forbindelse med leveringskontrakter har udstedt under anvendelse af den internationale standardformular. Der kan kun udbetales midler af lånet til låntager, når disse kontrakter og remburser er blevet godkendt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber som værende i overensstemmelse med Rådets afgørelse af 16. december 1991 og nærværende rammeaftale.«

13 Punkt 7 indeholder betingelserne for, at en kontrakt kunne anses for at opfylde kravene. Bl.a. var det bestemt, at leverandørerne skulle vælges af de russiske organisationer, der var udpeget hertil af Den Russiske Føderations regering.

14 Den 9. december 1992 undertegnede Kommissionen og VEB den i forordning nr. 1897/92 og rammeaftalen omhandlede låneaftale (herefter »låneaftalen«). I denne aftale bestemmes proceduren for udbetaling af lånet nærmere. Ved aftalen oprettes en lånefacilitet, der kan benyttes i en bestemt periode (15.1.1993-15.7.1993), og hvorefter der kan udbetales godkendte beløb til betaling af leverancer.

15 Den 15. januar 1993 indgik Kommissionen i overensstemmelse med artikel 2 i afgørelse 91/658, som låntager på Fællesskabets vegne, en låneaftale med et bankkonsortium ledet af Crédit Lyonnais.

Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne for Retten

16 I dommen lagde Retten følgende omstændigheder til grund:

»8. Sagsøgeren, der driver international handel med landbrugsråvarer, blev sammen med andre selskaber kontaktet i forbindelse med en uformel licitation, der var iværksat af det statslige selskab Exportkhleb, som Den Russiske Føderation havde pålagt at forhandle om indkøb af hvede.

9. Sagsøgeren underskrev den 27. november 1992 to kontrakter med Exportkhleb om salg af hvede. I henhold til den første skulle sagsøgeren levere 500 000 tons brødhvede til 140,40 USD pr. ton, cif og free out — havne i Østersøen, men ordren på de 50 000 tons heraf blev senere annulleret. I henhold til den anden kontrakt skulle sagsøgeren levere 20 000 tons hård hvede til 145 USD pr. ton, cif og free out — havne i Sortehavet. Den anden kontrakt blev ændret den 2. december 1992 med henblik på levering af yderligere 15 000 tons hård hvede til 148 USD pr. ton, cif og free out — havne i Sortehavet. Samtlige leverancer skulle indlastes inden den 28. februar 1993.

10. Efter indgåelse af låneaftalen ... anmodede VEB Kommissionen om at godkende de kontrakter, der var indgået mellem Exportkhleb og korneksportselskaberne, herunder kontrakterne med sagsøgeren.

11. Efter at Kommissionen havde fået visse nødvendige supplerende oplysninger fra sagsøgeren, særligt vedrørende vekselkursen mellem ECU og USD, som ikke var fastsat i kontrakten, gav Kommissionen endeligt sin godkendelse den 27. januar 1993 i form af en bekræftelse ('Notice of Confirmation') over for VEB.

12. Ifølge sagsøgeren var rembursbrevene først gældende fra den 16. februar 1993 for hård hvede og den 25. februar 1993 for brødhvede, dvs. nogle dage inden udløbet af den i kontrakterne fastsatte indlastningsperiode, den 28. februar 1993.

13. Kontrakterne var imidlertid kun delvis blevet opfyldt. Selv om en stor del af varerne var blevet leveret eller var under indlastning, blev det ifølge sagsøgeren klart, at ikke alle varer kunne leveres inden den 28. februar 1993.

14. Exportkhleb indkaldte den 19. februar 1993 samtlige eksportører til et møde i Bruxelles, som blev afholdt den 22. og 23. februar 1993. Under mødet anmodede Exportkhleb eksportørerne om at fremsætte nye tilbud på prisen for levering af, hvad Exportkhleb kaldte 'den påregnelige restmængde', dvs. de varer, som det med rimelighed kunne forventes, ikke ville blive leveret inden den 28. februar 1993. Ifølge sagsøgeren var hvedeprisen på verdensmarkedet steget betydeligt fra november 1992, hvor købekontrakten var indgået, til de nye forhandlinger fandt sted i februar 1993.

15. Efter forhandlinger, hvorunder firmaerne måtte indrette sig efter den lavestbydendes tilbud på 155 USD pr. ton, blev der opnået enighed mellem importøren og medkontrahenterne om fordeling af de nye mængder, der skulle leveres af hvert enkelt firma. Compagnie Continentale fik en ordre på levering af 300 000 tons brødhvede, heraf 120 000 tons til den oprindeligt aftalte pris og 180 000 tons til 155 USD, samt 20 000 tons hård hvede eller brødhvede til 155 USD. Ved den samme uformelle aftale bestemtes det, at indlastningsperioden skulle udløbe den 30. april 1993.

16. Da sagen hastede på grund af den alvorlige fødevaresituation i Rusland, og med henblik på at undgå den træge procedure for godkendelse og udstedelse af remburs blev det ifølge sagsøgeren på Exportkhleb's anmodning besluttet blot at formalisere disse ændringer i tillæg til de oprindelige kontrakter, som af praktiske grunde blev dateret den 23. februar 1993, hvor mødet i Bruxelles blev afholdt. Ved affattelsen af disse tillæg blev det aftalt at nedsætte den mængde hvede, der skulle leveres, ifølge sagsøgeren for at undgå, at den nye totalpris oversteg den oprindelige totalpris.

17. Den 9. marts 1993 meddelte Exportkhleb Kommissionen dels, at kontrakterne med fem af selskabets leverandører var blevet ændret, dels at de fremtidige leverancer herefter ville blive foretaget til 155 USD pr. ton, der skulle omregnes til ECU til kurs 1,17418 (dvs. 132 ECU pr. ton).

18. Den 12. marts 1993 svarede generaldirektør Legras, Generaldirektoratet for Landbrug (GD VI), Exportkhleb, at han ønskede at henlede opmærksomheden på, at eftersom maksimumsværdien af disse kontrakter allerede var fastsat ved Kommissionens godkendelse, og der allerede var indgået forpligtelse for alle disponible bevillinger til hvede, kunne Kommissionen kun efterkomme en sådan anmodning, hvis værdien af kontrakterne blev opretholdt, hvilket kunne ske ved en tilsvarende reduktion af de udestående mængder, der skulle leveres. Generaldirektøren anførte endvidere, at Kommissionen kun kunne behandle anmodningen om godkendelse af ændringerne, hvis den blev indgivet officielt af VEB.

19. Ifølge sagsøgeren blev denne skrivelse fortolket som en bekræftelse på, at Kommissionen i princippet accepterede ændringerne, men forbeholdt sig at behandle sagen med henblik på en formel godkendelse, når sagen var blevet forelagt af VEB. Dette var grunden til, at sagsøgeren genoptog indlastningen af hvede til Rusland.

20. Ifølge det af sagsøgeren oplyste blev dokumenterne vedrørende de nye tilbud og ændringerne af kontrakterne officielt fremsendt til Kommissionen af VEB den 22. marts 1993. Den 1. april 1993 afslog Kommissionen at godkende ændringerne af kontrakterne i en skrivelse til VEB fra det medlem af Kommissionen, der havde ansvaret for landbrug.

21. Indholdet af skrivelsen af 1. april 1993 kan sammenfattes som følger. Kommissionsmedlem R. Steichen meddelte, at Kommissionen efter at have gennemgået ændringerne af kontrakterne mellem Exportkhleb og en række leverandører kunne acceptere de ændringer, der bestod i udsættelsen af leverings- og betalingsfristerne. Derimod anførte han, at 'priserne er forhøjet i et sådant omfang, at vi ikke kan

anse dem for at være en nødvendig tilpasning, men snarere for en væsentlig ændring af de oprindeligt indgåede kontrakter'. Han fortsatte: 'Det aktuelle prisniveau på verdensmarkedet (i slutningen af marts 1993) er ikke væsentligt forskelligt fra niveauet på det tidspunkt, hvor priserne oprindeligt blev aftalt (slutningen af november 1992).' Kommissionsmedlemmet bemærkede, at hensynet til at sikre dels fri konkurrence mellem mulige leverandører, dels de gunstigste vilkår for indkøbene var et af de vigtigste kriterier for Kommissionens godkendelse af kontrakterne. Han konstaterede, at ændringerne i det foreliggende tilfælde var aftalt direkte med de berørte virksomheder uden udbud i konkurrence med andre leverandører, og konkluderede følgende: 'Kommissionen kan ikke godkende så væsentlige ændringer blot på grundlag af ændringer af eksisterende kontrakter'. Kommissionsmedlemmet erklærede sig rede til at godkende de ændringer, der vedrørte udsættelsen af leveringen og betalingen under forudsætning af, at den normale procedure blev fulgt. Han anførte derimod, at 'hvis det findes nødvendigt at ændre priserne eller mængderne, vil det kræve indgåelse af nye kontrakter, der skal forelægges for Kommissionen til godkendelse efter den sædvanlige, fuldstændige procedure (herunder fremlæggelse af mindst tre tilbud)'.

22. Den 5. april 1993 modtog sagsøgeren et telex fra Exportkhleb med meddelelse om Kommissionens afslag, hvori der var gengivet uddrag af skrivelsen af 1. april 1993, angiveligt fra generaldirektør Legras. Den 20. april modtog sagsøgeren fra Exportkhleb den pågældende skrivelse i dens fulde ordlyd.

...

23. Sagsøgeren har herefter ved stævning indgivet til Domstolens Justitskontor den 22. juni 1993 anlagt nærværende sag ...

24. Ved kendelse af 27. september 1993 henviste Domstolen sagen til De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans i medfør af Rådets afgørelse 93/350/Euratom, EKSF, EØF af 8. juni 1993 om ændring af afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 144, s. 21).

25. ... Ved dokument indgivet til Justitskontoret den 7. december 1993 har Kommissionen rejst formalitetsindsigelse.«

17 Det fremgår af dommen, at appellanten nedlagde følgende påstande:

»— Kommissionens beslutning af 1. april 1993 om ikke at anerkende de den 23. februar 1993 vedtagne kontraktændringer og de deraf følgende ændringer i rembursbrevene annulleres.

— Det anerkendes, at sagsøgeren over for banken Crédit Lyonnais har krav på udbetaling af restbeløbet, der består i differencen mellem den oprindeligt aftalte pris og de senere aftalte priser på hveden, der var leveret fra den 28. februar 1993, og i tilfælde af, at sagsøgeren ikke får medhold heri, forbeholder sagsøgeren sig udtrykkeligt sine rettigheder til om nødvendigt at anlægge sag med påstand om erstatning af det lidte tab under påberåbelse af ansvar uden for kontrakt.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger« (dommens præmis 28).

18 I formalitetsindsigelsen nedlagde Kommissionen følgende påstande:

»— Sagen afvises, idet den ikke er anlagt inden for søgsmålsfristen.

— Sagen afvises for så vidt angår annullationspåstanden, idet sagsøgeren ikke er umiddelbart berørt af beslutningen.

— Den særskilte påstand afvises.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger« (dommens præmis 29).

Den appellerede dom

19 Retten afviste sagen, for så vidt angik påstanden om annullation af Kommissionens beslutning af 1. april 1993 (herefter »den omtvistede beslutning«) med følgende begrundelse:

»47. I medfør af traktatens artikel 173, stk. 4, kan enhver fysisk eller juridisk person anlægge sag til prøvelse af beslutninger, som skønt de er udfærdiget i form af en beslutning rettet til en anden person, dog berører ham umiddelbart og individuelt.

48. Det skal således afgøres, om sagsøgeren er umiddelbart og individuelt berørt af den skrivelse, som Kommissionen tilsendte VEB den 1. april 1993.

49. Det konstateres indledningsvis, at Kommissionen ikke har bestridt, at sagsøgeren er individuelt berørt. På baggrund af sagens omstændigheder finder Retten, at der kun skal tages stilling til, om sagsøgeren er umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning.

50. Det fastslås i denne forbindelse, at der i fællesskabsretsakterne og i aftalerne mellem Fællesskabet og Den Russiske Føderation er foretaget en kompetencefordeling mellem Kommissionen og den institution, der er udpeget af Den Russiske Føderation til at indkøbe hvede. Det påhviler denne institution, i dette tilfælde Exportkhleb, efter licitation at vælge medkontrahenten, forhandle kontraktvilkå-

rene og indgå kontrakten. Der er kun tildelt Kommissionen den rolle at kontrollere, at betingelserne for fællesskabsfinansiering er opfyldt, og eventuelt godkende, at kontrakterne er i overensstemmelse med bestemmelserne om udbetaling af lånebeløb i afgørelse 91/658 og aftalerne med Den Russiske Føderation. Det tilkommer således ikke Kommissionen at vurdere handelsaftalen i henhold til andre kriterier end disse.

51. Heraf følger, at den virksomhed, som har fået tildelt en kontrakt, kun har et retligt forhold til sin medkontrahent, Exportkhleb, der er udpeget af Den Russiske Føderation til at indgå kontrakter om hvedeindkøb. Kommissionen har på sin side kun et retligt forhold til låntageren, nemlig den af Den Russiske Føderation udpegede finansielle institution, VEB, som meddeler Kommissionen handelsaftalerne med henblik på anerkendelse af, at de er i overensstemmelse med bestemmelserne, og som er adressat for Kommissionens beslutning herom.

52. Det må derfor lægges til grund, at Kommissionens handlinger ikke har betydning for den retlige gyldighed af handelsaftalen mellem sagsøgeren og Exportkhleb og ikke ændrer aftalens vilkår, herunder de af parterne aftalte priser. Den af parterne den 23. februar 1993 foretagne ændring af kontrakten af 28. november 1992 er således fortsat gyldigt aftalt på de vedtagne vilkår uanset Kommissionens beslutning om ikke at godkende, at det vedtagne er i overensstemmelse med de gældende bestemmelser.

53. Den omstændighed, at Kommissionen har haft kontakt med sagsøgeren eller Exportkhleb, kan ikke føre til en ændret bedømmelse af de rettigheder og retlige forpligtelser, som for hver af de implicerede parter følger af de gældende bestemmelser i retsakter og indgåede aftaler. Det bemærkes endvidere med hensyn til spørgsmålet, om annullationssøgsmålet kan antages til realitetsbehandling, at det ikke er godtgjort, at Kommissionen med den kontakt, som sagsøgeren har påberåbt sig, har overskredet grænserne for den rolle, der tilkommer den. Den påberåbte kontakt mellem Kommissionen og sagsøgeren i januar 1993 havde således udelukkende til formål at få parterne til i deres kontrakt at indsætte en betingelse, der var nødvendig for, at Kommissionen kunne anerkende kontrakten

som værende i overensstemmelse med bestemmelserne, men det blev overladt til parterne selv at sørge for ændringerne i deres kontrakt, hvis de ønskede at opnå den pågældende finansiering. Den omstændighed, at Kommissionen havde tilsendt sagsøgeren en kopi af bekræftelsen, som var rettet til VEB, er uden betydning for bekræftelsens retsvirkninger.

54. Det må endvidere fastslås, at selv om VEB, når banken fra Kommissionen modtager en beslutning om, at kontrakten ikke er i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, ikke kan udstede en remburs, der kan være omfattet af Fællesskabets garanti, har beslutningen dog som anført ovenfor ingen betydning for hverken gyldigheden af kontrakten mellem sagsøgeren og Exportkhleb eller for kontraktens vilkår. Det må understreges, at en beslutning fra Kommissionen ikke erstatter en afgørelse fra de nationale russiske myndigheder, idet Kommissionen i forbindelse med, at den træffer beslutning om, hvorvidt der kan ydes fællesskabsfinansiering, kun har kompetence til at undersøge, om kontrakterne er i overensstemmelse med de gældende bestemmelser.

55. Endelig skal det tilføjes, at sagsøgeren ikke kan godtgøre at være umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning under henvisning til, at handelsaftalerne indeholder en klausul om, at kontrakten kun skal gennemføres, og prisen kun betales under forbehold af, at Kommissionen anerkender, at betingelserne for udbetaling af fællesskabslånet er opfyldt. Med en sådan klausul har aftaleparterne besluttet at skabe en sammenhæng mellem den kontrakt, de indgår, og en fremtidig og uvis begivenhed, således at deres aftale kun får bindende virkning ved begivenhedens indtræden. Spørgsmålet om, hvorvidt en sag i medfør af traktatens artikel 173, stk. 4, kan antages til realitetsbehandling, findes imidlertid ikke at kunne afhænge af parternes vilje. Sagsøgerens argument kan derfor ikke tages til følge.

56. Endelig finder Retten, at den af sagsøgeren påberåbte berettigede forventning om, at sagsøgeren kunne regne med, at ændringen af kontrakterne blev sat i kraft af Kommissionen, henhører under sagens realitet og således er uden betydning for bedømmelsen af, om sagen kan antages til realitetsbehandling.

57. Retten finder herefter, at sagsøgeren ikke i henhold til traktatens artikel 173, stk. 4, er umiddelbart berørt af Kommissionens beslutning af 1. april 1993, som rettet til VEB. Sagen må derfor afvises for så vidt angår påstanden om annullation af beslutningen.«

20 Med hensyn til påstanden om anerkendelse af sagsøgerens rettigheder over for tredjemand bemærkede Retten, at Fællesskabets retsinstanser under et annullationssøgsmål i medfør af traktatens artikel 173 kun foretager en prøvelse af lovligheden af den anfægtede retsakt, og at denne påstand derfor måtte afvises (dommens præmis 59).

21 Endelig fandt Retten, at det var ufornødent at tage stilling til anbringendet om, at sagen var anlagt for sent (dommens præmis 60).

22 Retten afviste herefter sagen og tilpligtede sagsøgeren at betale sagens omkostninger.

Appelsagen

23 Til støtte for appellen har appellanten fremført to anbringender dels om, at traktatens artikel 173, stk. 4, er tilsidesat, dels om, at den appellerede doms begrundelse er selvmodsigende.

Det første anbringende

24 Det første anbringende falder i to led.

25 Appellanten har for det første gjort gældende, at Retten med urette har fundet, at appellanten ikke var umiddelbart berørt, fordi »den virksomhed, som har fået tildelt en kontrakt, kun har et retligt forhold til sin medkontrahent, Exportkhleb«, og at »Kommissionen... på sin side kun (har) et retligt forhold til låntageren, nemlig den af Den Russiske Føderation udpegede finansielle institution, VEB« (dommens præmis 51).

26 Ifølge retspraksis kan der imidlertid efter appellantens opfattelse foreligge en individuel og umiddelbar forbindelse, selv om en stat (eller repræsentanter for en stat) optræder som mellemled (jf. dom af 1.7.1965, forenede sager 106/63 og 107/63, Toepfer og Getreide-Import-Gesellschaft, Sml. 1965-1968, s. 67, org. ref.: Rec. s. 525, og af 13.5.1971, forenede sager 41/70-44/70, International Fruit Company m.fl. mod Kommissionen, Sml. 1971, s. 83, org. ref.: Rec. s. 411), og selv om der ikke består et retsforhold mellem en sagsøger og den fællesskabsinstitution, hvis beslutning anfægtes (dom af 28.1.1986, sag 169/84, Cofaz m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 391, af 28.10.1993, sag T-83/92, Zunis Holding m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1169, af 24.3.1994, sag T-3/93, Air France mod Kommissionen, Sml. II, s. 121, og af 19.5.1994, sag T-2/93, Air France mod Kommissionen, Sml. II, s. 323).

27 Situationen i den foreliggende sag svarer ifølge appellanten i enhver henseende til situationen i dommen i sagen International Fruit Company m.fl. mod Kommissionen, hvori Domstolen udtalte, at når »de nationale myndigheder ikke har noget skøn«, og »det ... alene (er) Kommissionen, der er kompetent til at afgøre, hvornår den økonomiske situation kan begrunde« beslutningen (vedrørende udstedelse af importlicenser), berører beslutningen umiddelbart de pågældende, og at »under disse omstændigheder er det derfor denne beslutning, som udstedelsen af eller afslag på importlicens til ansøgerne beror på«.

28 For det andet gøres det gældende, at dommen er i strid med traktatens artikel 173, stk. 4, for så vidt som det fastslås, at sagsøgeren ikke er umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning, fordi beslutningen »ikke har betydning for den retlige gyldighed af handelsaftalen mellem sagsøgeren og Exportkhleb og ikke ændrer aftalens vilkår, herunder de af parterne aftalte priser« (præmis 52).

29 Ifølge appellanten har Retten begået en fejl ved at begrænse rækkevidden af betingelsen i artikel 173, stk. 4, til indgreb i sagsøgerens retsstilling, og ved ikke — som den blev anmodet om — at tage stilling til, om retsvirkningerne af rettigheder, der fulgte af den omtvistede beslutning, havde indvirkning på sagsøgerens situation og økonomiske interesser uafhængigt af, om kontraktforholdet blev opretholdt.

30 Appellanten har endelig anført, at Retten i dommen i sagen Zunis Holding m.fl. mod Kommissionen har udtalt, at for at være »umiddelbart og individuelt berørt« af en beslutning skal sagsøgerens »retlige eller faktiske stilling« være påvirket (præmis 34 og 35).

31 Kommissionen har bestridt, at appelsagen kan antages til realitetsbehandling, og har til støtte herfor anført, at appellantens argumentation så godt som udelukkende er en gengivelse af argumenter, appellanten allerede har fremført for Retten. Efter fast retspraksis kan de krav til begrundelse af appellen, som fremgår af artikel 51 i EF-statutten for Domstolen og af artikel 112, stk. 1, litra c), i Domstolens procesreglement, ikke anses for opfyldt, når appelskriftet blot gentager eller nøjagtigt gengiver de anbringender og argumenter, der er blevet fremført for Retten.

32 Med hensyn til realiteten har Kommissionen indledningsvis anført, at de kontraktbestemmelser, appellanten støtter sig på, langt fra er klare, og den har desuden bestridt, at kontraktens betalingsforpligtelse bortfaldt, hvis Kommissionen ikke godkendte den. Den pågældende kontrakt kan kun fortolkes af den dertil kompetente instans, dvs. den instans, de kontraherende parter har udpeget i kontrakten, nemlig handels- og industrikammeret i Moskva. Appellanten har imidlertid på intet tidspunkt indbragt sagen for denne instans.

33 Med hensyn til det første anbringendes første led og særligt henvisningen til dommen i sagen International Fruit Company m.fl. mod Kommissionen har Kommissionen anført, at i den pågældende sag var Kommissionens afslag på at udstede importlicencer for spiseæbler fra tredjelande blevet meddelt sagsøgerne gennem Produktschap voor Groenten en Fruit, Haag. Retsvirkningen af Kommissionens beslutning i forhold til sagsøgerne fulgte direkte af beslutningen, selv om den formelt var rettet til den nederlandske institution.

34 I den foreliggende sag rettede VEB — til forskel fra, hvad der var tilfældet i International Fruit Company-sagen — anmodningen til Kommissionen om udbetaling af midler fra lånet til Den Russiske Føderation på Ruslands (og ikke på appellantens) vegne, og den påståede virkning opstod kun ved samspillet mellem den omtvistede beslutning og vilkårene i kontrakten, som Kommissionen ikke er part i.

35 Med hensyn til det første anbringendes andet led har Kommissionen gjort gældende, at for at et søgsmål med påstand om annullation af en beslutning, truffet af Kommissionen, kan antages til realitetsbehandling, skal beslutningen have virkninger i forhold til sagsøgeren i henhold til fællesskabsretten. Er dette ikke tilfældet, er sagsøgeren ikke umiddelbart berørt af beslutningen. Kommissionen har i den forbindelse anført, at den virkning, appellanten har påberåbt sig, udelukkende er påført ved de kontraktbestemmelser, appellanten støtter sig på.

36 For så vidt angår Kommissionens formalitetsindsigelse må det konstateres, at appelskriftet nøje angiver, hvilke forhold der anfægtes i den appellerede dom, samt de retlige argumenter, der særlig støtter annullationspåstanden (jf. bl.a. kendelse af 26.4.1993, sag C-244/92 P, Kupka-Floridi mod ØSU, Sml. I, s. 2041, præmis 9). Den omstændighed, at disse argumenter ligeledes er blevet fremført i første instans, er derfor ikke tilstrækkelig grund til at afvise dem.

37 Formalitetsindsigelsen kan herefter ikke tages til følge.

38 Det bemærkes, at i medfør af traktatens artikel 173, stk. 4, kan enhver fysisk eller juridisk person anlægge sag til prøvelse af beslutninger, der retter sig til ham, samt af beslutninger, som skønt de er udfærdiget i form af en beslutning rettet til en anden person, dog berører ham umiddelbart og individuelt.

39 I den foreliggende sag er den omtvistede beslutning formelt rettet til VEB.

40 Retten har kun taget stilling til spørgsmålet, om appellanten var umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning, da Kommissionen ikke havde bestridt, at appellanten var individuelt berørt.

41 Det fremgår af Domstolens praksis, at for at en sagsøger kan anses for at være umiddelbart berørt, skal den anfægtede fællesskabsforanstaltning umiddelbart have indvirkning på den pågældendes retsstilling, og foranstaltningen må ikke overlade et skøn til adressaterne, der skal gennemføre den, men gennemførelsen skal ske helt automatisk, udelukkende i medfør af fællesskabsretsreglerne og uden anvendelse af andre mellemkommende regler (jf. bl.a. dommen i sagen International Fruit Company m.fl. mod Kommissionen, præmis 23-29, dom af 6.3.1979, sag 92/78, Simmenthal mod Kommissionen, Sml. s. 777, præmis 25 og 26, domme af 29.3.1979, sag 113/77, NTN Toyo Bearing Company m.fl. mod Rådet, Sml. s. 1185, præmis 11 og 12, sag 118/77, ISO mod Rådet, Sml. s. 1277, præmis 26, sag 119/77, Nippon Seiko m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 1303, præmis 14, sag 120/77, Koyo Seiko m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 1337, præmis 25, sag 121/77, Nachi Fujikoshi m.fl. mod Rådet, Sml. s. 1363, præmis 11, dom af 11.7.1985, forenede sager 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 og 10/84, Salerno m.fl. mod Kommissionen og Rådet, Sml. s. 2523, præmis 31, af 17.3.1987, sag 333/85, Mannesmann-Röhrenwerke og Benteler mod Rådet, Sml. s. 1381, præmis 14, af 14.1.1988, sag 55/86, Arposol mod Rådet, Sml. s. 13, præmis 11, 12 og 13, af 26.4.1988, sag 207/86, Apesco mod Kommissionen, Sml. s. 2151, præmis 12, og af 26.6.1990, sag C-152/88, Sofrimport mod Kommissionen, Sml. I, s. 2477, præmis 9).

42 Det samme gælder, når adressaterne kun har en rent teoretisk mulighed for at undlade at efterkomme fællesskabsretsakter, og der ikke er nogen tvivl om, at de vil give retsakten virkninger efter dens indhold (jf. dom af 23.11.1971, sag 62/70, Bock

mod Kommissionen, Sml. 1971, s. 239, org. ref.: Rec. s. 897, præmis 6, 7 og 8, af 17.1.1985, sag 11/82, Piraiki-Patraiki m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 207, præmis 8, 9 og 10, og af 31.3.1998, forenede sager C-68/94 og C-30/95, Frankrig m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1375, præmis 51).

43 I den foreliggende sag skulle Retten derfor have efterprøvet, om den omtvistede beslutning i sig selv havde indvirkning på appellantens retsstilling, når det blev taget i betragtning, at de kompetente russiske myndigheder ikke havde noget skøn med hensyn til, om kontrakten skulle gennemføres på de af parterne aftalte vilkår i kontrakttillægget, som Kommissionen havde gjort indsigelse imod, selv om de derved måtte give afkald på fællesskabsfinansiering.

44 Retten fastslog blot, at Kommissionen »i forbindelse med, at den træffer beslutning om, hvorvidt der kan ydes fællesskabsfinansiering, kun har kompetence til at undersøge, om kontrakterne er i overensstemmelse med de gældende bestemmelser«, og at dens beslutning ikke havde betydning for »den retlige gyldighed af handelsaftalen mellem sagsøgeren og Exportkhleb« og ikke ændrede »aftalens vilkår, herunder de af parterne aftalte priser«, og at »den af parterne den 23. februar 1993 foretagne ændring af kontrakten af 28. november 1992 ... således fortsat (var) gyldigt aftalt på de vedtagne vilkår« (præmis 52 og 54). Retten udtalte endvidere, at den omstændighed, at handelsaftalen indeholdt »en klausul om, at kontrakten kun skal gennemføres, og prisen kun betales under forbehold af, at Kommissionen anerkender, at betingelserne for udbetaling af fællesskabslånet er opfyldt«, var et udslag af parternes egen vilje, som spørgsmålet om, hvorvidt en sag i medfør af traktatens artikel 173, stk. 4, kan antages til realitetsbehandling, ikke fandtes at kunne afhænge af (præmis 55).

45 En række objektive, relevante og samstemmende oplysninger, som Retten har lagt til grund, viser imidlertid, at appellanten var umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning.

46 Det fremgår af dommen, at VEB i sin egenskab af Den Russiske Føderations finansielle institution — i overensstemmelse med rammeaftalen og låneaftalen mellem VEB og Kommissionen — deltog i gennemførelsen af fællesskabsfinansieringen af importen til Den Russiske Føderation af landbrugsprodukter og levnedsmidler samt lægemiddelforsyninger i henhold til afgørelse 91/658.

47 Det fremgår endvidere, at gennemførelsen af den pågældende leveringskontrakt var underlagt en klausul om, at Kommissionen skulle anerkende, at kontrakten var i overensstemmelse med betingelserne for udbetaling af fællesskabslånet, og om, at der ikke kunne ske nogen betaling, hvis den i kontrakten anførte bank ikke modtog et bindende tilsagn om garanti for betaling fra Kommissionen.

48 Dette bekræftes også af den socialøkonomiske kontekst, i hvilken leveringskontrakten blev indgået, idet der, som det fremgår af tredje og fjerde betragtning til Rådets afgørelse 91/658, var tale om en kritisk økonomisk og finansiel situation for modtagerrepublikken og en forværring i dens fødevare- og lægemiddelsituation. Under disse omstændigheder var det berettiget at antage, at leveringskontrakten kun blev indgået i henhold til de forpligtelser, Fællesskabet som långiver påtog sig over for VEB, så snart det var anerkendt, at handelsaftalerne var i overensstemmelse med bestemmelserne i fællesskabsretten.

49 Selv om parterne ønskede klausulen indføjet i kontrakten, afspejlede den, som generaladvokaten har påpeget i punkt 69 i sit forslag til afgørelse, at leveringskontrakten objektivt og økonomisk var afhængig af låneaftalen mellem Fællesskabet og den pågældende republik, idet der kun kunne ske betaling af kornleverancerne med

de finansielle ressourcer, Fællesskabet havde stillet til rådighed for køberne i form af uigenkaldelige remburser.

50 Den mulighed, Exportkhleb havde for at opfylde leveringskontrakterne på de prisvilkår, Kommissionen havde gjort indsigelse imod, og dermed give afkald på fællesskabsfinansiering, var rent teoretisk og derfor på baggrund af de faktiske omstændigheder, Retten har lagt til grund, ikke tilstrækkelig til, at appellanten ikke kunne anses for at være umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning.

51 Det fremgår således, at den omtvistede beslutning, hvorved Kommissionen under udøvelse af sine egne beføjelser afslog at godkende tillægget til leveringskontrakten mellem Exportkhleb og appellanten, fratog appellanten enhver faktisk mulighed for at opfylde den kontrakt, appellanten havde fået tildelt, eller opnå betaling af leveringer, der blev foretaget på de aftalte vilkår.

52 Selv om den omtvistede beslutning var rettet til VEB i dennes egenskab af Den Russiske Føderations finansielle institution, findes den herefter umiddelbart at have påvirket appellantens retsstilling.

53 Det følger heraf, at Retten har anlagt en urigtig retlig bedømmelse ved at fastslå, at appellanten på baggrund af de faktiske omstændigheder, Retten har lagt til grund, ikke var umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning i traktatens artikel 173, stk. 4's forstand.

54 Appellanten skal derfor gives medhold i appellen, i det omfang den vedrører afvisningen af sagen, for så vidt angår annullationspåstanden.

Det andet anbringende

55 Det findes herefter ufornødent at tage stilling til det andet anbringende.

Hjemvisning af sagen til Retten

56 I henhold til artikel 54, stk. 1, i EF-statutten for Domstolen ophæver Domstolen den af Retten trufne afgørelse, når Domstolen giver appellanten medhold. Domstolen kan i denne forbindelse enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.

57 Sagen findes ikke at være moden til påkendelse, hvorfor den hjemvises til Retten til afgørelse i realiteten.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Den af Retten i Første Instans afsagte dom af 24. september 1996 i sag T-494/93, Compagnie Continentale mod Kommissionen, ophæves, for så vidt angår afvisningen af den af Compagnie Continentale (France) SA nedlagte annullationspåstand.

2) Sagen hjemvises til Retten i Første Instans til afgørelse i realiteten.

3) Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Wathelet Schintgen Mancini

Moitinho de Almeida Kapteyn Murray

Edward Puissochet Hirsch

Jann Sevón Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. maj 1998.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident